

Basel II ve III nedir

*Basel II ve Türk Eximbank Semineri
2013*

İçerik

1. Basel uzlaşısı

- Basel ve tarihçesi
- Basel II kapsamı
- Basel III'ün getirdiği yenilikler

2. Basel II SYR hesaplaması

Basel

Basel uzlaşısı nedir?

- Sermaye uzlaşısıdır.
- Basel Komitesi tarafından yayımlanır.
 - Uluslararası Takas Bankası (BIS) bünyesinde
 - Merkez bankaları ve bankacılık denetim otoritelerinden üst düzey yetkililerinden
 - 1930’dan beri faaliyette
 - İsviçre’nin Basel kentindedir
- Bankaların asgari sermaye gereksinimlerini ölçümlemesi için bir standartlar manzumesidir.

Basel II

Basel uzlaşısının evrimi

Basel 1 Sermaye Uzlaşısı

Uluslararası Takas Bankası Basel komitesi tarafından 1988 yılında yayımlanmıştır. 1996 piyasa riski eklemeleri olmuştur, 1998 de ise piyasa riski hesaplaması yürürlüğe girmiştir.

Başta G-10 ülkeleri olmak üzere, ülkemiz de dahil, birçok ülkenin denetim otoritesince kabul görmüştür.

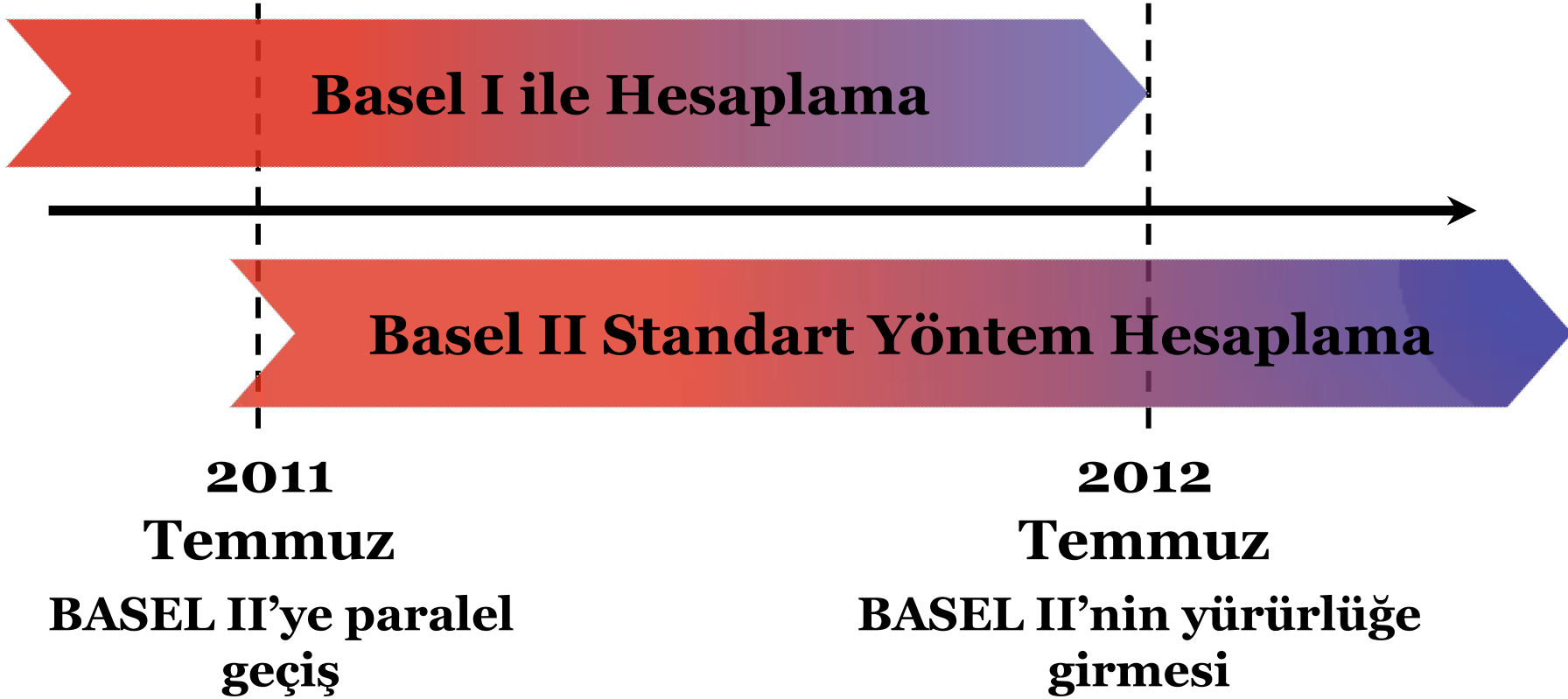
Basel 2 Yeni Sermaye Uzlaşısı

Haziran 2004 yılında Basel II yayımlanmıştır, Kasım 2005 de revize edilmiştir. Haziran 1999 da ilk istişare metni, 2001 de ikinci, 2003 de üçüncü istişare metni yayımlanmıştır.

- **Avrupa Birliği ülkelerinde standart yöntem Ocak 2007'de**
- **İleri yöntemler ise Ocak 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.**

Basel II

Basel uzlaşısının evrimi - Türkiye

Bankalar; Temmuz 2011 itibari ile solo olarak, **Aralık 2012 itibari ile konsolide olarak Basel 2 ile SYR** raporlamasına başladılar.

Bir yıllık paralel uygulama sürecinde, bankaların uygulamaya ilişkin görüşleri alınarak, Temmuz 2012'de resmi olarak yayınlanmıştır.

Basel II Gereksinimi

Sermaye yeterliliğinin ölçümünde Basel I'in eksiklikleri;

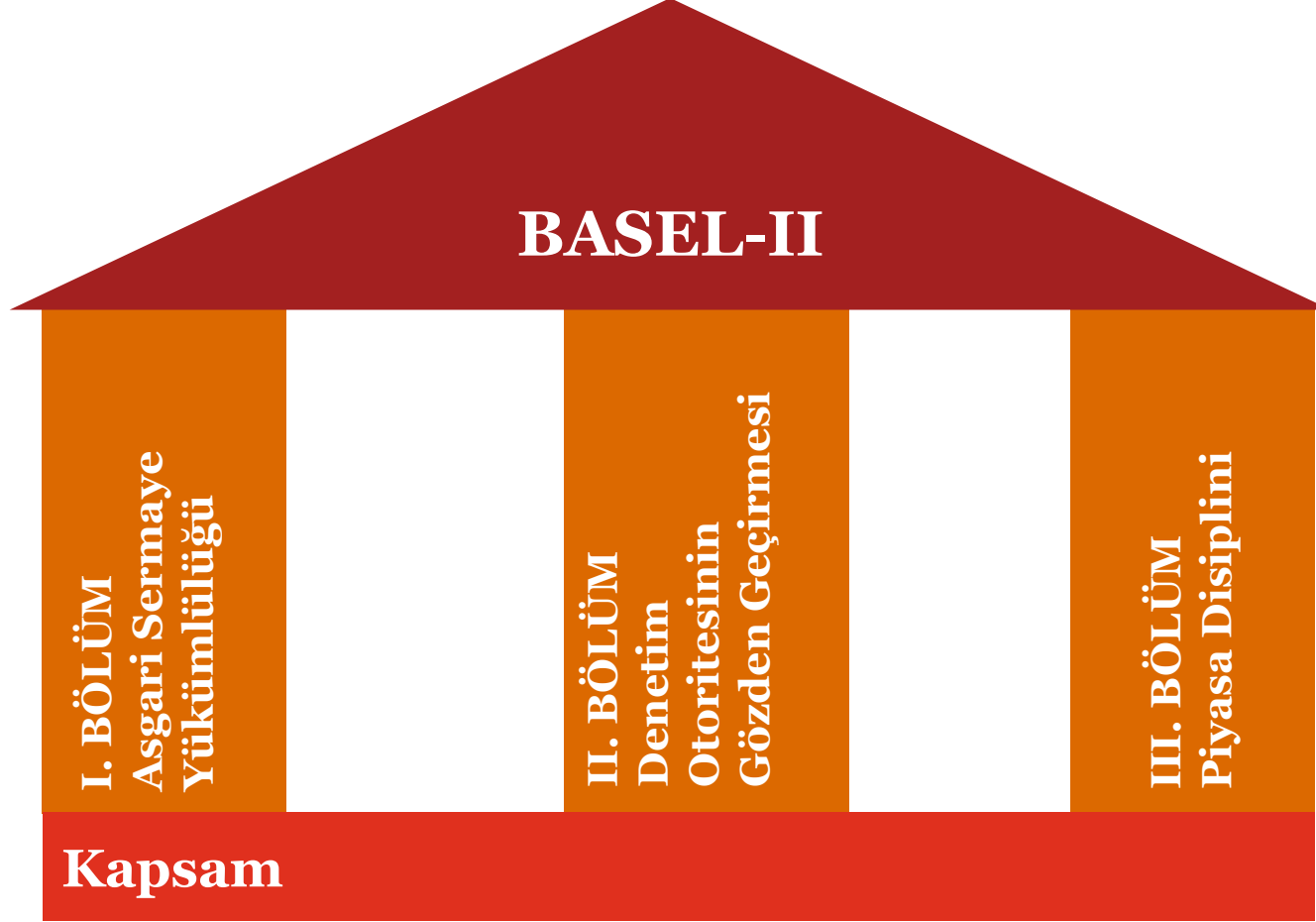
- Sermaye sadece kredi riski ile ilişkilendirilmiştir, (1996 yılında piyasa riski ilave edilmiştir)
- Risk hassasiyetinde eksiklik – Basel I'de AAA ve CC dereceli müşteriler aynı risk ağırlığını alabilirler
- OECD ülkesi kriteri var
- Portföy içerisinde riskin dağıtılmış olması dikkate alınmıyor
- Tüm bankalar için tek bir yöntem mevcut
- Kredi risk azaltımı sürecinde yetersizlik
- Risk yönetimini veya yönetim çerçevesini geliştirici bir yaklaşım yok

Basel II Yenilikler

Basel II ile birlikte gelen yenilikler;

- Bankalara büyüklükleri ile orantılı olan yöntemi seçme imkanı verildi
- Sermaye yeterlilik kavramının yapısı genişledi (yapısal bloklar)
- Ölçümler riske daha duyarlı bir hale geldi
- Etkin risk yönetimi sistemlerinin kurulması ve geliştirilmesi teşvik edildi
- OECD kriteri kalktı
- Kamuya açıklanan sermaye yeterliliği bilgilerinin kapsamı genişletildi (Piyasa disiplini)

Basel II Kapsamı

Basel II

Birinci yapısal blok

Sermaye yeterlilik rasyosunun hesabı

Öz Sermaye

$\geq 8\%$

Riskteki Aktifler + [(Piyasa Riskleri + Operasyonel Riskler) x 12,5]

Değişmedi

- Resmi Denetim açısından Öz Sermayenin Tanımı
- Riskteki Aktiflere göre %8 Minimum Öz Sermaye Rasyosu

Yeni

- Kredi Risklerinin Ölçülmesinde Yeni Metotlar
- Operasyonel Riskler

Basel II

Birinci yapısal blok- Kredi riski ölçüm yöntemleri

Artan kalitatif kriterler doğrultusunda artan zorlukta ölçüm yöntemleri

Standart Yöntem

- Risk ağırlıkları dış kredi derecelendirme kurumlarının verdiği derecelere bağlı belirlenir.

Temel İçsel Derecelendirme Yöntemi

- Risk ağırlıkları kurumların içsel derecelendirme modelleri kullanılarak belirlenir.
- Derecelerin temerrüt olasılıkları (PD) hesaplamalarda kullanılır.

Gelişmiş İçsel Derecelendirme Yöntemi

- Kurumlar temerrüt olasılıkları (PD), temerrüt halinde kayıp (LGD) ve temerrüt tutarını kendileri (EAD) içsel olarak belirleyeceklerdir.

Basel III Değişim

- Basel III – sermaye ve likidite yeni global standartlarıdır
- G20 tarafından başlatıldı ve Banking Supervision (BCBS) tarafından kabul edildi.
- 2007-2008 finansal krizine verilen global olarak koordine edilmiş bir cevap niteliğindedir.
- Bu krize benzer krizlerin yaşanmaması için gereken değişiklik olarak tasarlandı ve kabul edildi.

Basel III ve Basel II

Basel II

- Basel II – risk ağırlıklı aktiflerin hesabı üzerine şekillendi
- Gereksinimler:
 - Veri biriktirilmesi
 - Modelleme
 - Sistem uygulaması

Basel III

- Basel II'ye ek olarak geliyor
- Bankalara etkisi oldukça kapsamlı ve önemli
- Sermaye tanımı değişiyor
- Asgari sermaye rasyosu değişiyor (sermaye tamponu kavramı geliyor)
- Karşı taraf kredi riski yaklaşımı değişiyor
- İki adet likidite rasyosu ve “kaldıraç” rasyosu ilave ediliyor

Basel III

Sermaye rasyoları

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	1 Ocak 2019 İtibariyle
Çekirdek Sermaye Yeterliliği Oranı	3.5%	4.0%	4.5%	4.5%	4.5%	4.5%	4.5%
Sermaye Koruma Tamponu				0.625%	1.25%	1.875%	2.5%
Çekirdek Sermaye Yeterliliği Oranı ile Sermaye Koruma Tamponu Toplamı	3.5%	4.0%	4.5%	5.125%	5.75%	6.375%	7.0%
Çekirdek Sermayeden İndirilen Değerler		20%	40%	60%	80%	100%	100%
Ana Sermaye Yeterliliği Oranı	4.5%	5.5%	6.0%	6.0%	6.0%	6.0%	6.0%
Sermaye Yeterliliği Oranı	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%
Sermaye Yeterliliği Oranı ile Sermaye Koruma Tamponu Toplamı	8.0%	8.0%	8.0%	8.625%	9.25%	9.875%	10.5%
Ana Sermayeden ve Katkı Sermayeden İndirilen Değerler	2013'ten başlayarak 10 yıl boyunca aşamalı olarak azaltılacaktır.						

Renklendirme geçiş dönemlerini belirtmektedir.

İçerik

- Basel uzlaşısı
 - Basel ve tarihçesi
 - Basel II kapsamı
 - Basel III'ün getirdiği yenilikler
- **Basel II SYR hesaplaması**
 - Basel II'nin finans kesimine getirdiği değişiklikler ve reel sektöre olası etkileri

Sermaye yeterlilik oranı

Standart Yöntem

$$\frac{\text{Sermaye}}{\text{Risk Ağırlıklı Aktifler}} \geq \%8$$

Risk ağırlıkları dış kredi derecelendirme kurumlarının verdiği derecelere bağlı belirlenir.

Risk ağırlıkları-Örnek

Basel I- Basel II

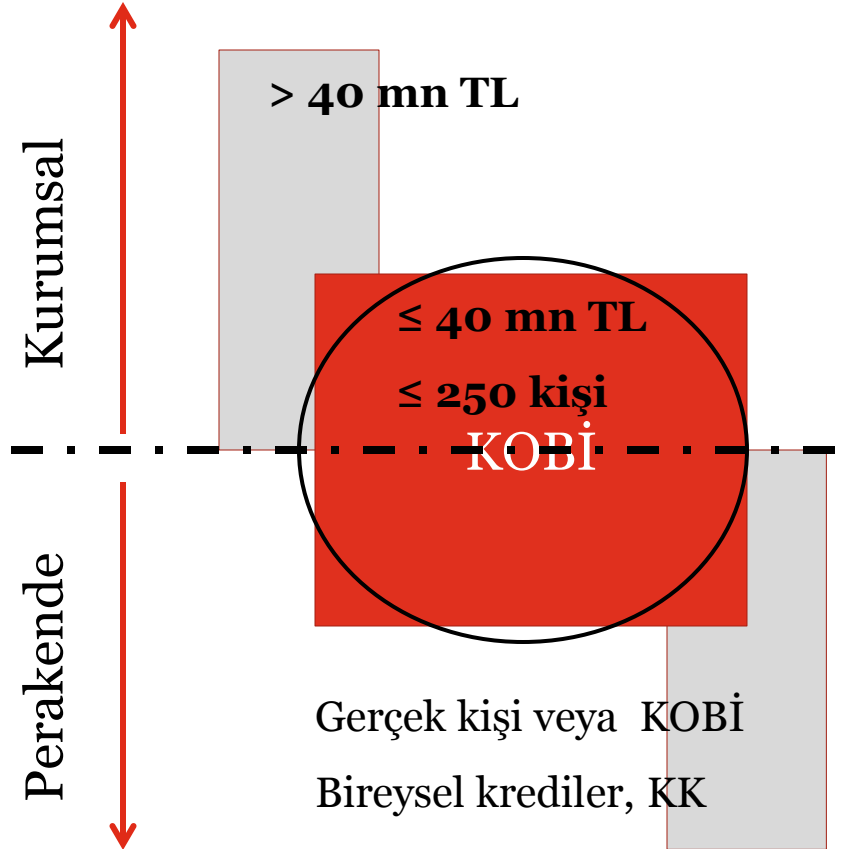
Ülke	Basel I Metod	Basel I Risk Ağırlığı (RA)	Derece	Basel II RA
Australia	OECD	%0	1 (AAA)	%0
Turkey	OECD	%0	3 (BBB-)	%50
Russia	-	%100	3 (BBB)	%50
Singapore	-	%100	1 (AAA)	%0

Türkiye’de bulunan bankalar*	Basel I RA	Basel II - Uzun vadeli alacak- RA		Basel II - Kısa vadeli alacak - RA	
		TL	YP	TL	YP
	20%	%50	%50	%20	%50

*Türkiye’de faaliyet gösteren bankalar mevcut düzenlemeye göre derecesiz kabul edilmektedir.

Risklerin sınıflandırılması

Kurumsal-KOBİ-Perakende tanımları

Toplam borç tutarı* > 2 mn TL

Toplam borç tutarı < 2 mn TL

- *Brüt tahsili gecikmiş alacaklar dahil, ikamet amaçlı gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılmış alacaklar hariç olmak üzere borçlu müşterinin veya borçlu risk grubunun bankaya, ana ortaklığa ve bağlı ortaklıklarına olan toplam borç tutarı.

- Risk grubu toplam perakende krediler portföyünün kredi hacminin %0,2'sini aşmamalıdır.

Risk ağırlıkları

Kurumsal alacaklar

Kredi kalite kademesi	1	2	3	4	5	6
Derece	AAA to AA-	A+ to A-	BBB+ to BBB-	BB+ to BB-	B+ to B-	CCC+ ve daha düşük
Risk Ağırlığı (%)	20	50	100	100	150	150

Derecelendirilmemiş kurumsal alacaklar 100% RA

Risk ağırlıkları

Perakende alacaklar

Perakende alacaklara %75 risk ağırlığı uygulanır.

BDDK aşağıdaki perakende alacaklara farklı risk ağırlığı atanmasını istemektedir ve kurulca riski yüksek olarak belirlenen alacaklar olarak raporlanırlar:

Kredi kartları 6-12 ay kalan vadeli alacaklar	%150
Kredi kartları 12 ay üstü kalan vadeli alacaklar	%200
Bireysel krediler (taşıt ve konut hariç) 1-2 yıl kalan vadeli	%150
Bireysel krediler (taşıt ve konut hariç) 2 yıl üzeri kalan vadeli	%200

Risk azaltımı Teminatın etkisi

Standard Yöntem kapsamında sadece Kurul tarafından belirlenen teminatlar risk azaltımında kullanılabilir.

(Bu kapsamda ortak kefaleti, grup şirketi kefaleti ve müşteri çek ve senetleri Basel II’de risk azaltımında kullanılamamaktadır)

Basel II Kapsamında Risk Azaltımında Geçerli Olan Teminatlar

Nakit, Mevduat, Altın

Borçlanma Senetleri

Hisse Senetleri / Yatırım Fonları

İpotek (1., 2. ya da 3. derece)*

* Ticari Amaçlı Gayrimenkul İpoteğiyle Teminatlandırılmış Alacaklar ekspertiz değerinin %50 si düzeyinde koruma sağlamaktadır. Bu sebeple risk azaltıcı etkinin artırılabilmesi için Bankalar Basel I’e göre daha yüksek marjlı ipotek teminatı isteyebilecektir.

Sermaye yeterlilik oranı İçsel derecelendirme yöntemi

Sermaye

$> = \%8$

Risk Ağırlıklı Aktifler

Gelişmiş Yöntem RAA

Risk ağırlıklı aktifler hesaplamasında dikkate alınan başlıca parametreler:

➤ **Temerrüt Olasılığı**

Firmanın banka tarafından verilen **ratingine** bağlı hesaplanmaktadır.

➤ **Kayıp Oranı**

Temerrüde düşmüş kredide teminatlardan tahsil edilemeyen oran.

➤ **Kredi Tutarı**

➤ **Kredinin Vadesi**

İçsel Derecelendirme Yöntemi

Derece Nedir?

Derece, kredi müşterisinin kredibilitesinin sayısal olarak değerlendirilmesidir, kredi müşterisinin borcunu ödeme kapasitesini belirler, gelecekteki temerrüde düşme olasılığını tahmin etmek için kullanılır.

